

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Κώστας Σκαρβέλης

— ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ —

Γιάννης Παπαγεωργίου

Κώστας Σκαρβέλης - Το έργο του

ISBN 978-960-98134-1-9

Copyright© Γιάννης Παπαγεωργίου, 2022

Εκδόσεις Music Corner

Παραγωγή

Brainfood Media - Εκδοτική ΜΕΠΕ

Σχεδιασμός εξωφύλλου, γραφιστική επιμέλεια: Enros Design

Περιεχόμενα

9	Εισαγωγικό σημείωμα		
12	Λίγα λόγια για τον Κώστα Σκαρβέλη	38	Κείμενα - Παρτιτούρες
		372	Φωτογραφίες δίσκων
20	Επεξηγήσεις - Παρατηρήσεις		
26	Λαϊκοί δρόμοι	402	Βιβλιογραφία - Πηγές
32	Λαϊκοί ρυθμοί		Βιογραφικό Γ.Π.
		404	

Λίγα λόγια για τον Κώστα Σκαρβέλη

Ο Κώστας Σκαρβέλης ήρθε στη ζωή το 1880, στην Κωνσταντινούπολη από εύπορους γονείς. Από τα παιδικά του ακόμα χρόνια, οι γονείς του ήταν χωρισμένοι, ενώ η μητέρα του ξαναπαντρεύτηκε και γέννησε, τρία χρόνια αργότερα από τη γέννηση του Κώστα Σκαρβέλη, την ετεροθαλή αδελφή του, τη Μαγδαληνή Χαλά. Σύμφωνα πάντα με τον Παναγιώτη Κουνάδη, και με βάση τις πληροφορίες που αντλώ εξ' ολοκλήρου από τον ίδιο και το βιβλίο του «Εις ανάμνησιν στιγμών ελκυστικών» για τη συγγραφή αυτού του κεφαλαίου, η ενασχόληση του με τη μουσική ξεκίνησε από πολύ μικρή ηλικία. Λέγεται πως ήταν ένας πολύ ταλαντούχος κιθαρίστας, από παιδί ακόμα και πριν φύγει για πάντα από την Κωνσταντινούπολη, στην οποία παρέμεινε μέχρι την ηλικία των δεκαεφτά. Μόλις ενηλικιώθηκε, φυγαδεύτηκε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, καταφέροντας έτσι να αποφύγει την κατάταξη του στον τουρκικό στρατό. Από τον τόπο που πέρασε τα πρώτα του χρόνια, έφυγε χωρίς να έχει μάθει να γράφει στην ελληνική γλώσσα. Το στοιχείο αυτό είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον, αν αναλογιστεί κανείς ότι σχεδόν όλοι οι στίχοι των τραγουδιών του ανήκουν στον ίδιο. Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του Παντελή Καρίβαλη, κουνιάδου της Ρίτας Αμπατζή, ο οποίος στη συνέντευξη του στον Κουνάδη αναφέρει «...Αυτό το ξέρω καλά γιατί συνεργάστηκα με τον Σκαρβέλη και με τον Σκαρβέλη. Καμιά φορά μου 'λεγε έλα να μου γράψεις κάτι...», «...από τότε που γνώρισα τον Σκαρβέλη εγώ γνώρισα ότι το μυαλό του κατεβάζει και ο άνθρωπος, γιατί μου τα λεγε και τα 'γραφα...» (vmrebetiko.gr).

* Αρχείο Παναγιώτη Κουνάδη, «Εις ανάμνησιν στιγμών ελκυστικών». Η παραπάνω φωτογραφία του Κώστα Σκαρβέλη είναι τραβηγμένη το 1938, ενώ στα δεξιά το 1939, αγκαλιά με τα εγγόνια του. Από το αρχείο της οικογένειας του Σκαρβέλη.

* Μη διασταυρωμένη πηγή φωτογραφίας, Ο Σκαρβέλης δεύτερος από αριστερά, κρατώντας κιθάρα.

Μέχρι την ηλικία των τριανταπέντε χρόνων και τον ερχομό του στην Ελλάδα, δεν υπάρχουν πηγές για τη σχέση του με τη μουσική και επομένως δε βρίσκεται κάποια συγκεκριμένη πληροφορία για τη σχέση του με το τραγούδι και την κιθάρα. Το 1915, και λίγο πριν το μεγάλο μεταναστευτικό κύμα των Ελλήνων της Μικράς Ασίας προς την ηπειρωτική Ελλάδα, ο Κώστας Σκαρβέλης εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην Αθήνα. Το πρώτο επάγγελμα που άσκησε με την έλευση του στην πρωτεύουσα ήταν αυτό του τεχνίτη κατασκευής υποδημάτων πολυτελείας. Με την υπογραφή της συνθήκης της Λωζάνης το 1923 και τον ερχομό πολλών Μικρασιατών στον ελλαδικό χώρο, ο Σκαρβέλης ήρθε σε επαφή με πολλούς μουσικούς και κάπου εκεί αρχίζει η επαγγελματική του καριέρα ως μουσικός και συγκεκριμένα ως κιθαρίστας. Σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα, μπόρεσε να εδραιωθεί στο μουσικό στερέωμα της πρωτεύουσας, καταφέροντας να έχει παίξει σχεδόν σε όλα τα γνωστά μουσικά κέντρα της Αθήνας. Τα επόμενα χρόνια, και συγκεκριμένα το 1925, το όνομά του άρχισε να μπαίνει στις πρώτες δισκογραφικές δουλειές που ξεκινούσαν εκείνη την περίοδο στην Αθήνα. Το 1928 ηχογράφησε τα πρώτα δικά του τραγούδια με ερμηνευτή τον Αντώνη Νταλγκά, ενώ, το 1930, έγινε ο πρώτος καλλιτεχνικός διευθυντής της δισκογραφικής εταιρίας Columbia. Μπορούμε, κάλλιστα, να πούμε πως, ο ίδιος, μαζί με κάποιους ακόμα μουσικούς που διητέλεσαν καλλιτεχνικοί διευθυντές των εταιριών της εποχής εκείνης (Περιστερής, Τούντας, Σέμσης, Δραγάτσης), και ηγηθήκαν στο χώρο του ελληνικού λαϊκού τραγουδιού, διαμόρφωσαν, σε πολύ μεγάλο βαθμό, το μουσικό ύφος και την αισθητική των τραγουδιών της Ελλάδας την περίοδο του Μεσοπολέμου, δηλαδή τη δεκαετία του 1920 και του 1930. Η συμμετοχή του σε ορχήστρες της εποχής εκείνης είναι πληθώρα, τόσο ως δημιουργός, όσο και ως μαέστρος και κιθαρίστας άλλων δημιουργών, όπως του Μάρκου Βαμβακάρη, του Σπύρου Περιστερή και πολλών άλλων. Συνεργάστηκε με πολλούς μουσικούς της εποχής

Στο καφέ αμάν

Ηχογραφήθηκε το 1932 με τη φωνή της Μαρίκας Φρατζεσκοπούλου, γνωστή και ως Μαρίκα η Πολίτισσα (Parlophone, B-21691) (η οποία και καταγράφηκε στην παρτιτούρα), και το 1933 με τη φωνή της Ρόζας Εσκενάζυ (Columbia, DG-335). Στην ηχογράφιση ακούγεται ένα ούτι, ένα βιολί, μια κιθάρα και στις εισαγωγές μικρά κρουστά (ζήλιες). Στη συνοδεία της κιθάρας ακούγεται η χαμηλή νότα ντο, δυο τόνους κάτω από την ανοιχτή χορδή μι. Το κομμάτι ακολουθεί το ρυθμικό σχήμα του τσιφτετελιού (4/4). Η μελωδία του κινείται στο δρόμο ουσάκ (χουσεϊνί).

Είμαι μια μόρτισσα μικρή καμωματού τσαχπίνα
που τραγουδάω στα καφέ αμάν και την περνάω φίνα
χορεύω και τσιφτετέλι κι όμορφο ζειμπεκάκι
με βλέπουν όλοι πίνουν και μεθούν και σπάνουν νταλγκαδάκι.

Μα ένας απ' την αγορά έμορφο χασαπάκι
μου λέγει μ' έκαψες μανούλα μου με το τσιφτετελάκι
θέλω να γίνεις ταίρι μου βρε όμορφο κουκλάκι
και πάντοτε θε να μασάς μανούλα μου αρνίσιο κεφαλάκι.

Κι άλλος μου λέει με καημό βρε είμαι ψαραδάκι
έλα μ' εμένα πάντα να μασάς μπαρμπούνι με μουστάκι
δεν θέλω εγώ ρε σεβνταλή θέλω να είμαι τσαχπίνα
να τραγουδάω στα καφέ αμάν να την περνάω φίνα.

Στο καφέ αμάν

Εισαγωγή

Λόγια **Γέφυρα**

Λόγια **Γέφυρα**

Λόγια **Γέφυρα**

Λόγια **Γέφυρα**

Λόγια(1)/Γέφυρα(2)

D.S. x2 al Capo

D.S. x2 al Capo

Πίνακας τραγουδιών

Μαρουσιώτισσα	Σελίδα	38	Κακιά γειτόνισσα	140
Τα μαύρα μάτια		41	Μ' έκαψε μια Σμυρνιά	142
Μελαχρινούλα		44	Το μωρό	143
Ξανθούλα		46	Βρε χήρα κάθισε καλά	144
Μπεκρής (Ο μεθυσμένος)		49	Κόρη του παπά	146
Τσακπίνια (Έλα μικρούλα)		52	Παναγιώτα	148
Αλανιέρα σεβνταλού		55	Μάγισσα	151
Ο μάγκας		58	Μην κλαις μανούλα μου	154
Ο απελπισμένος		61	Ψαραδάκι	156
Κακούργα άπονη		65	Όταν το πίνω το κρασί	158
Ψαράδες		68	Μπάλλος	160
Ψεύτρα		71	Συρτό πολίτικο	162
Η αλανιέρα		75	Αλανιέρα και παραλυμένη	164
Χασαπάκι		78	Τεχνίτης και κατεργάρης	166
Η πολίτισσα		80	Ο Βορονώφ	168
Ψαραδάκι		82	Θα τα σπάσω όλα	170
Μάγκας σεβνταλής (Ο νέος μάγκας)		84	Μη μου λες να παντρευτώ	172
Σμυρνιά καμωματού (Νέα Σμυρνιά)		86	Είσαι ψεύτης Παναγιώτη	174
Τσαγκαράκι		88	Δε θέλω μάγκα μου	176
Τουρκολιμανιώτισσα		90	Μάνα μη με καταριέσαι	178
Δερβισάκι (Δερβισάκι ζωντοχήρα)		93	Η μάνα σου θα τα πληρώσει	181
Μελαχρινό για σένα		96	Αιγιωτοπούλα	184
Στο καφέ αμάν		98	Δειξ' το το μαντήλι σου	186
Ταμπουριώτισσα		100	Γιαννάκης	188
Μαρκοπουλιώτισσα		102	Το γλυκό φιλί	190
Χήρα μ' έκαψες		105	Αγάπα τη μανούλα μου	192
Ο γάμος του μπεκρή		108	Μανώλη κάθισε καλά	194
Μαρικάκι μου		110	Κακούργα άπονη	196
Η μόδα		112	(Μες στην Αθήνα τριγυρνάς)	
Θα σε κλέψω μια βραδιά		114	Όλο ψέματα μου λες	198
Πολίτισσα		116	Το παιχνίδι του Αμερικάνου	200
Ο βλάμης του Ψυρρή		118	Μέσα στο πασαλιμάνι	202
Το μπουζουκάκι		120	Στα ξένα μ' άφησες	204
Μπάρμπα Σταμάτης		122	Είσαι γκρινιέρα και γλωσσού	206
(Κάτσε ήσυχα βρε γέρο)			Σπάστα και τα πληρώνω	208
Βλαχοπούλα		124	Πια δε με γελάς	210
Ελένη μοναχή		126	Κακούργα μάνα	212
Μες στην μπύρα του Γιαννάκη		128	Στρίβε ρε Καράμπελα	214
Μαστόρισσα καμωματού		130	Μ' έδωκες σε πλούσιο	216
Αγιάτρευτος καημός		132	Παραπονιέρα	218
Τράβα ρε αλάνι		134	Το μάθανε πως σ' αγαπώ	220
Δυο μάγκες με βαρέσανε		136	Όταν σε βλέπω να γυρίζεις	222
Το καπελάκι σου στραβά		138	Ερηνάκι	224

Μαριγούλα	Σελίδα	226	Απ' τον καημό μου πίνω	308
Μ' αυτά τα μάτια		228	Τι να τα κάνω τα λεφτά	310
Με το παλιό σακάκι		230	(Η βαρώνα)	
Γιατί να με γελάσεις		232	Όσο και αν πονώ	312
Τι θέλει ο κουμπάρος		234	Τα τσαχπινικά σου μάτια	314
Ερηνάκι (Πού πηγαίνεις Ερηνάκι)		236	Πες μου το ναι	316
Μη θες να τυρανιούμαι		238	Χωρίς εσένα δεν μπορώ	318
Βρε τύχη πώς με τυραννάς		240	Ένα βραδάκι αν δε σε δω	320
Της καρδιάς το τικ τακ		242	Για μια μικρούλα αναστενάζω	322
Μη μου λες πως δεν πονάω		244	Δεν θα 'ρθω πια στην Κοκκινιά	324
(Δε σε θέλω πια)			Θα καθώ μικρή μου	326
Τι μου 'κανες δεν το ξεχνώ		246	Ο κόσμος πλούτη λαχταρά	328
Γιατί δεν βγαίνεις να σε δω		248	Ξενύχτης πάλι έμεινα	330
Δεν τον θέλω		250	Πλανεύτρα	332
48 χιλιάρικα		252	Δε με λυπάσαι άσπλαχνη	334
Μες στα ξένα		254	Κρυφό τον έχω τον καημό	336
Δεν τον θέλω μάνα		256	Μα τι να κάμω σ' αγαπώ	338
Δεν θέλουνε να σου μιλώ		258	(Συ μ' έκανες να περπατώ)	
Πονώ δε με λυπάσαι		260	Δυο Πειραιώτες μια βραδιά	340
Τσάκα τσούκα σπάστα		262	Κρυφά θα παντρευτούμε	342
Μη μου λες πως δε με θέλεις		264	Δυο χρόνια με κολάκευες	344
Πες μου Καλαματιανή μου		266	Πες το ναι και δε θα χάσεις	346
Δε θέλω πια να με κοιτάς		268	Μη σε πλανέψουν τα λεφτά	348
Μη μ' αρνηθείς μικρούλα μου		270	Θέλω να πίνεις να μεθάς	350
Ζωίτσα μου		272	Θα σε κλέψω θα σε πάρω	352
Μην περιμένεις άδικα		274	Κανείς δε βρέθηκε γιατρός	354
Τι έχεις και δε μου μιλάς		276	Παραπονιέμαι στον ντουινιά	356
Θα σε πλανέψω μια φορά		278	Απόψε είδα όνειρο (Το όνειρο)	358
Είναι δυο χρόνια που αγαπώ		280	Είμαι τεχνίτης ξακουστός	360
Στον Πειραιά μια βραδιά		282	Ο τσιγκούνης ο μπαμπάς σου	362
Φταις εσύ γιατί μεθάω		284	Είναι κακούργα η μάνα σου	364
Δεν είσαι συ για μένα		286	Τι θέλεις που γεννιέσαι	366
Ποια είμαι δε θυμάσαι		288	Μέσα στα ξένα έρημος	368
Μέσα στο Τουρκολίμανο		290	Σε γελάσανε	370
Σε ξέχασα δεν σε πονώ		292		
Κάθε βραδάκι με γελάς		294		
(Καημό μες στην καρδούλα μου)				
Μες στην αγορά		296	Η βλάχα	δεν
Καρδιοκλέφτρα		298	Η φελάχα	έχουν
Μελαχρινούλα		300	Νησιώτισσα	βρεθεί
Μη σε μέλλει μαυρομάτα		302	Ο πόνος της αγάπης	
Πονώ δε με ρωτά κανείς		304	Δε θα παντρευτώ	
Τα δυο γλυκά ματάκια σου		306	Κάθε βράδυ ξενυχτώ	